

»So izredno velike težave na poti zgraditve komunizma v zaostali državi, kakršna je na primer naša. Toda kaj sedaj? Ali naj čakamo, da bodo vsi delavci enako pametni in sposobni upravljati podjetja? Razumljivo je, da ne, ker bi morali v tem primeru neskončno dolgo čakati. Prav v postopku upravljanja, v nepretrganem postopku dela in upravljanja si bodo vsi delavci pridobili potrebne izkušnje. Spoznali bodo ne samo delovni postopek, temveč tudi vse probleme svojega podjetja. Delovni ljudje se bodo mogli samo v praksi naučiti posluževati evidence, spoznati se s tem, koliko materiala smejo porabiti, seznanili se bodo s tem, zakaj vse gre njihovo delo, to je, kam gre njihov presežek dela in zakaj se upo-

rablja. Seznanili se bodo s tem, kolikšna mora biti akumulacija njihovega podjetja kot del splošne planske akumulacije, koliko pa lahko z drugim presežkom izdelkov izboljšajo svoj življenjski standard. Seznanjeni morajo biti s tem, koliko in s kakšno naglico morajo povečevati delovno storilnost itd. Brezpogojno se morajo seznaniti z delovno disciplino, kajti tisti trenutek, ko delovni ljudje prevzamejo nase odgovornost sodelovanja v upravljanju gospodarstva — od tedaj spada vprašanje delovne discipline v prvo njihovo dolžnost.«

(Iz govora predsednika republike Josipa Broza Tita v Ljudski skupščini FLRJ dne 26. junija 1950.)

Kako se pripravljajo na kongres delavskih svetov v ljubljanskem okraju

Komisija za pripravo kongresa, v kateri so zastopane vse množične organizacije, je že sestavila akcijski program in organizirala poseben odbor, v katerem del državljanov dela pri organizacijskih in političnih pripravah za kongres, drugi del pa pri konkretnih analizah problema delavskega samoupravljanja v industriji, gradbeništvu, kmetijstvu in gozdarstvu, gostinstvu, obrti in trgovini. Za vsako izmed teh vej so organizirali v okviru tega odbora posebne komisije, da bi čim boljše ugotovili specifičnosti v delu organov delavskega samoupravljanja vsake izmed teh gospodarskih vej. Razen tega so sestavili posebno komisijo za proučevanje izkušenj iz dela okrajnih in republiških zborov proizvajalcev, posebno pa proučujejo delo in problematiko občinskih zborov proizvajalcev. Posebne skupine proučujejo razmerje med organi delavskega samoupravljanja in zbornicami kakor tudi probleme izobraževanja delavcev v sistemu delavskega samoupravljanja.

Po občinah so bila posvetovanja s predsedniki SZDL, na katerih so razpravljali o delu občinskih pripravljalnih odborov za kongres. Pripravljajo tudi posvetovanja s predsedniki delavskih svetov, zatem pa še širše posvetovanje z delovnimi kolektivi. Čez nekaj dni bodo skupni plenumi SZDL in sindikatov, na katerih bodo podrobno razpravljali o problematiki v zvezi s pripravami za kongres. Občinskimi odbori SZDL in večjim podjetjem so dostavili materiale zveznega pripravljalnega odbora in zapisnik prvega sestanka okrajnega akcijskega odbora.

V posameznih občinah in podjetjih mislijo, da bi bilo treba dati delavskim svetom večjo materialno osnovo in stimulacijo. So primeri, da proizvajajo nekatere tovarne s 400 delavci prav toliko kakor tovarne s 1000 delavci. »Lesna galanterija« v Podpeči pri Ljubljani ima na primer 400 delavcev, daje pa skupnosti več kakor »Lesna industrija« v Logatcu s 600

delavci in Tovarna Brest — Cerknica s 400 delavci. Delavci v Podpeči ne dobivajo prav nič večjih plač, čeprav so boljši od omenjenih dveh drugih tovarn tako v delovni organizaciji kakor v kakovosti izdelkov itd.

Mile Smolinsky

Razpravljanje o delavskem samoupravljanju v Makedoniji

V republiškem svetu sindikatov Makedonije razpravljajo o organiziranju posebnih teles, ki bodo vodila priprave za kongres delavskih svetov. Ta telesa bodo razen predstavnikov Socialistične zveze in sindikatov sestavljali tudi predstavniki drugih zainteresiranih činiteljev, kakor so zbornice, združenja ipd.

Za snov, s katero se bo ukvarjal kongres, je veliko zanimanja. Da bi ustregla temu zanimanju, je delavska univerza v Skoplju priredila javno razpravljanje o izkušnjah iz dela organov delavskega upravljanja in so v njem sodelovali tudi zastopniki nekaterih večjih delavskih svetov (rudnik Zletovo), nato člani vodstev združenja novinarjev, sindikatov itd. Delavska univerza v Kočanih je povabila tovariša Borka Temelkovskega, predsednika sindikatov Makedonije in člana zveznega odbora za pripravo kongresa delavskih svetov, naj predava o ekonomsko-političnih vidikih delavskega samoupravljanja. Druge delavske univerze spreminjajo sedaj svoje programe in postavljajo v prvo vrsto snov, o kateri bo razpravljal kongres delavskih svetov.

Širša aktivnost na tem področju se je začela s kampanjo pred volitvami v delavske svete. Večina kolektivov v Skoplju se je odzvala pozivu okrajnega odbora Socialistične zveze okrajnega sindikalnega sveta, naj bi se predvolilna aktivnost delavskih svetov razširila tudi na probleme, o katerih bo razpravljal kongres. Sedaj pripravljajo tudi analize o izkušnjah organov delavskega upravljanja.

Važno je poudariti, da bo široko sodelovanje delavcev v izdelavi in razpravljanju o letnih poročilih delavskih svetov pri-

spevalo k njihovem boljšemu delu. V vmesnem času pripravljajo sindikalne organizacije skupaj z organizacijami Socialistične zveze javna razpravljanja, pri katerih bodo razen članov delovnih kolektivov sodelovali tudi drugi državljani. Zanimanje državljanov za to vrsto podajanja računov je posebno veliko pri tistih podjetjih, s katerimi vsak dan prihajajo v stik. Taka razpravljanja so že prispevala, da so podjetja razširila in prilagodila svoje poslovanje širokim slojem potrošnikov. Tako je n. pr. podjetje »Klase« organiziralo raznašanje kruha po hišah in prodajo polizdelkov z namenom, da bi olajšalo delo v gospodinjstvu.

Vse to pa je šele začetek, medtem ko bo do dejanske širše aktivnosti, posebno v delovnih kolektivih, šele prišlo.

Z. Simonovski

Kontrola izpolnjevanja sklepov delavskega sveta in upravnega odbora

Seznanjanje kolektiva s sklepi samoupravnega organa

Določen pomen za sistematično kontrolo izpolnjevanja samoupravnih aktov ima tudi objavljane sklepov delavskih organov upravljanja. Objavljanje sklepov omogoča članom teh organov, da ugovarjajo objavljeni formulaciji, ki ne ustreza izraženi volji kolektivnih organov, hkrati pa omogoča članom delovnega kolektiva, da se seznanijo z delom upravnega organa, da to delo stalno spremljajo, ocenjujejo in kontrolirajo. Z objavo sklepov je omogočeno sodelovanje vsega kolektiva v kontroli njihove izpolnitve.

Čeprav ni z zakonom urejeno, določajo poslovnik in splošno sprejeti postopek, da je treba sklepe delavskega sveta dostavljati članom delavskega sveta in upravnega odbora in jih na primeren način objaviti delovnemu kolektivu. Člani delavskih organov imajo pravico vpogleda v zapisnik delavskega sveta. Ker imajo vsi člani kolektiva pravico prisostvovati sejam delavskega sveta, kolikor iz vzrokov splošnega interesa niso bile te seje tajne, mora biti zapisnik zasedanja delavskega sveta dostopen tudi tistim članom kolektiva, ki niso izvoljeni v organe upravljanja. S poslovnikom je lahko določeno, da se na zahtevo upravnega odbora, določenega števila članov delavskega sveta, določenega števila delavcev in uslužbencev, ali na zahtevo zbora delavcev objavi zapisnik v celoti ali posamezni njegovi deli. Pooblaščenim osebam in organom je lahko razen tega priznana pravica, da zahtevajo overjeni prepis zapisnika ali sklepov.

Ugovori

Vsak član sveta ima pravico ugovarjati: da objavljeni sklep ni sprejel delavski svet;

da objavljeno besedilo ne ustreza formulaciji, ki je bila sprejeta na seji;

da sklep sploh ni bil formuliran na seji, da je bil naknadno izveden na osnovi razprave, da pa v svoji končni obliki ni bil na seji sprejet in zato, da ni polnoveljavnen, dokler ne bo na predpisan način potrjen.

(Nadaljevanje na 11. strani)

(Nadaljevanje z 10. strani)

Člani sveta lahko izrečejo ugovor na naslednjem zasedanju sveta. Ker pa bi izpolnitev sklepa, ki je bil netočno formuliran ali pa sploh ni bil sprejet, lahko v vmesnem času povzročila nepopravljivo škodo v poslovanju, ali bi zasnovala odnose, ki jih kasneje ne bi bilo mogoče spremeniti brez škodljivih posledic, se lahko s poslovnikom predpiše postopek za postavljanje ugovorov in popravljanje sklepov v krajšem roku, v času med dvema zasedanjema. Priporočljivo je, da poslovnik delavskega sveta določi rok, v katerem morajo člani sveta in upravnega odbora podati ugovore proti sklepu, ki so jim bili dostavljeni, da bi o tem ugovoru na določen način razpravljali. Na ugovore članov svetov, ki so sodelovali pri sprejetju sklepov, podane predsedniku sveta pismeno ali na drug po poslovniku določen način v roku, ki je lahko določen na 8 ali 10 dni po dostavi izvlečka iz zapisnika s sklepi, bi bil predsednik sveta dolžan, da pokliče overovatelje zapisnika zaradi razpravljanja o ugovorih in da na temelju skupnega mnenja v najkrajšem roku podvzame enega izmed naslednjih ukrepov:

da popravi netočno formulacijo sklepa in objavi pravičen tekst;

da ugotovi in objavi, da je vsebina sklepa neugotovljiva ali nejasna in se zato sklep do naslednjega zasedanja ne bo izvajal; v važnejših in nujnejših primerih pa da skliče izredno zasedanje; in

da ugotovi in objavi, da je objavljeni tekst popolnoma skladen s sklepom, ki je bil na zasedanju na predpisani način sprejet.

V vsakem izmed teh primerov mora predsednik sveta poskrbeti, da bodo ugovori in popravki ali pojasnila objavljena na istem kraju in na isti način kakor sklep, na katerega se ugovor nanaša. V primeru, da je bil ugovor zavrnjen in če bi zaradi izvršitve sklepa, proti kateremu je bil podan ugovor, lahko nastale določene škodljive posledice, lahko član sveta ponovi svoj ugovor s predlogom, da se skliče zasedanje sveta. Poslovnik lahko določi, da je treba zasedanje v vsakem primeru sklicati, če soglaša s to zahtevo določeno število članov sveta.

Ne glede na to, ali je v času med zasedanji ugovarjal objavljenemu sklepu, lahko vsak član sveta izreče tak ugovor na naslednjem zasedanju. S tem namenom postavi pred prehodom na dnevni red predsednik sveta vprašanje, ali so k zapisniku in objavljenim sklepom kakšni ugovori. V vsakem primeru mora biti zapisnik s prejšnjega zasedanja v tem času že napisan, podpisan in overjen, članom sveta pa pred sejo dan na vpogled. Če to ni bilo storjeno, je treba to pomankljivost ugotoviti v zapisniku naslednje seje. Če je podan ugovor, se začne razpravljanje in po njem sporno formulacijo potrdijo ali netočno formulacijo popravijo, ali pa razveljavijo sklep, ki ni bil po predpisih sprejet.

Evidenca sklepov

Neposreden pomen za onemogočanje falzifikatov in zlorab sklepov delavskih organov upravljanja in za kontrolo izpolnitve teh sklepov ima evidenca sklepov upravnega odbora in delavskega sveta. Urejen sistem registracije, oštevilčenja in overovitve sklepov delavskih organov je dal v podjetjih, v katerih ga uporabljajo, zadovoljive rezultate, tako da se po uvedbi ustrežajoče evidence ni dogajalo, da bi predsedniku sveta ali upravnega odbora

predložili v podpis pravilnike, sklepe, rešitve, pogodbe in druge listine, o katerih niso razpravljali na seji, niti da bi bili delavski organi po izvršenem dejanju obveščeni o sklepih, ki so bili brez pooblastila v njihovem imenu sprejeti, da bi se izposlovalo formalno soglasje in opravičil nepravilen postopek. Urejena evidenca hkrati omogoča sistematično kontrolo izpolnjevanja sklepov.

Opisali bomo zgled, kako je evidenca sklepov delavskih organov upravljanja urejena v nekem velikem industrijskem podjetju. Pod nadzorstvom predsednika sveta in predsednika upravnega odbora vodi tehnični sekretar delavskega organa upravljanja register sklepov delavskega sveta in register sklepov upravnega odbora. To so službene knjige, ki jih vodijo na način, določen po pravih podjetja in overjajo v postopku, ki v znatni meri zagotavlja verodostojnost podatkov, ki jih register vsebuje. Obvezno registrirajo ne samo sklepe, temveč tudi vse druge pravne akte delavskih organov: začasnji odpravilni in pravilnikov do odločitev, ki jih delavski organi sprejemajo v postopku reguliranja delovnih razmerij in po pritožbah proti odločitvam drugih organov, in polnomočje, ki ga upravni odbor da zastopnikom podjetja v kazenskem postopku pred gospodarskimi sodišči in v drugih posebnih primerih.

Metoda registracije

Listi registra so zaznamovani in strani overjene kot v javnih registrih ali poslovnih knjigah. Vsak pravni akt delavskega organa dobi svoje redno številko, ki mora biti označena v vsakem izvlečku ali prepisu sklepa, odločitve ali polnomočja in ob podpisu pogodb, ki jih sklenejo na osnovi sklepa delavskih organov. Registrirajo dispozitiv sklepa ali drugega pravnega akta, datum in označbo zasedanja ali seje, na katerem je bil sprejet, kakor tudi morebitna nasprotovanja posameznih članov delavskih organov, opozorila direktorja podjetja glede nezakonitosti sklepov in poročila o ustavitvi izpolnitve nezakonitega sklepa, prav tako pa tudi ugovore pooblaščenih oseb k formulaciji sklepov in odločbe sprejete v zvezi s takim ugovorom.

V posebne rubrike registra vpisujejo pripombe o kasnejših sklepih, s katerimi

so bili razveljavljeni, odpravljeni ali spremenjeni evidentirani pravni akti, prav tako pa evidentirajo, kdaj je in kdo je podal poročilo o izpolnitvi sklepov in če je delavski svet sprejel to poročilo. Ob registru sklepov vodijo zbirko listin, v katero vlagajo pravila, pravilnike, daljša navodila in druge pravne akte, ki jih samo navajajo ali vnašajo v register v izvlečku, prav tako pa tudi poročila, elaborate, pogodbe in druge listine, na katere se nanašajo posamezni sklepi delavskih organov. V zbirko listin obvezno vnesajo tudi poročila o izpolnjevanju sklepov.

Vsak sklep, ki ga evidentirajo v registru, in vsak dokument, ki ga vložijo v zbirko listin, overijo člani kolektivnega organa, ki so bili za overjanje zapisnika izvoljeni na seji. Sklep mora biti vpisan in overjen v roku 10 dni v register sklepov delavskega sveta, v roku 5 dni pa v register sklepov upravnega odbora. Sklepi, ki jih objavljajo ali dostavljajo pooblaščenim osebam, morajo biti overjeni kot izvleček iz registra sklepov. Razen tega overja vsako stran registra predsednik delavskega sveta oziroma upravnega odbora. Vsi člani sveta kakor tudi drugi člani kolektiva in pooblaščenimi nadzorni organi imajo pravico vpogleda v register sklepov. Ob primopredaji med kolektivnim organom, ki mu je potekel mandat, in novo izvoljenim organom, pregledajo register sklepov in na zahtevo dajo potrebna pojasnila. Pravila lahko predpisujejo, da ob primopredaji vsi člani kolektivnega organa overijo register in da v zapisniku in poročilu o primopredaji posebej raziščejo popolnost in točnost registra.

Prikazana metoda registracije sklepov povečuje odgovornost članov delavskih organov upravljanja za delo v kolektivnih organih, za pravilno sprejemanje in točno formuliranje sklepov, usmerja jih h kontroliranju izpolnjevanja sklepov in poudarja odgovornost vodilnih organov za izpolnitev sklepov. Če uporabljamo ustrezajoče metode, postane očitno, da predstavlja vpis netočnih podatkov v register falzifikat, ki ima za posledico kazensko odgovornost, in tako učinkovito preprečujemo zlorabe sklepov delavskih organov kakor tudi nepooblaščen izdajanje službenih listin v imenu teh organov.

Z. V.

NAŠA TRIBUNA

„Kmečki glas“ o kmetijskih investicijah

V številki z dne 31. januarja 1957 je objavil »Kmečki glas«, glasilo Glavne združne zveze Slovenije, uvodnik z naslovom »Zakaj niso bili lani izkoriščeni kmetijski skladi?«. Gre za materijo, za katero se naša javnost po pravici zelo zanima in o kateri je že bilo precej napisanega.

Dotikamo se tega članka zato, ker se nam zdi, da omenjeni uvodnik na postavljenem vprašanju skoraj ne odgovarja, medtem ko objavlja neke stvari nepopolno, ali pa jih napačno tolmači.

Kaj pravzaprav pravi »Kmečki glas«?

Med drugim trdi, da so sredstva namenjena za razvoj kmetijstva v letu 1957 nezadostna, da bi morali graditi tovarne umetnih gnojil, namesto da uvažamo za drage devize umetna gnojila iz inozemstva, da bi morali dati večja sredstva za

osuševanje in namakalna dela in več vlagati v preprečevanje erozije in za boljše izkoriščanje zelo rodovitne zemlje travnikov in pašnikov.

Precej čudna stvar je, da »Kmečki glas« kot združni list v svojem članku z nobeno besedo ne omenja nalog in vloge združnih organizacij pri tako važnem poslu, kakor so investicije v kmetijstvu, temveč samo ugotavlja, da se ne bi zgodila »nobena gospodarska napaka, če bi več investirali v kmetijstvo«, da bi morali dati več svobode kmetijskim organizacijam in izenačiti stopnjo prispevkov investitorjev itd.

(Nadaljevanje na 12. strani)